

PRIVATNE INSTRUKCIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

BIZNIS IZ SJENE KOJEG PANDEMIJA NIJE UGROZILA

Zrinka Ristić Dedić & Boris Jokić

O PRIVATNIM INSTRUKCIJAMA

ŠTO SU PRIVATNE INSTRUKCIJE?

- Dodatna poduka iz školskih predmeta koja se plaća
- Odvija se „u sjeni” redovnog sustava odgoja i obrazovanja
- Uključuje privatne satove koje pružatelj usluge daje jednom učeniku/ici ili skupini učenika
- Ne uključuje dodatnu besplatnu poduku, bez obzira tko je pružatelj usluge

PANDEMIJA JE U ZNATNOJ MJERI UTJECALA NA
FORMALNI SUSTAV ODGOJA I OBRAZOVANJA TE JE
OPRAVDANO POSTAVITI PITANJE:

JESU LI I NA KOJI NAČIN PROMJENE U ŽIVOTIMA
UČENIKA I SUSTAVU ODGOJA I OBRAZOVANJA
UTJECALE NA „OBRAZOVANJE U SJENI“?

O ISTRAŽIVANJU PRIVATNIH INSTRUKCIJA TIJEKOM PANDEMIJE

O PROJEKTU

- *‘Nacionalno praćenje učinaka pandemije i potresa na sustav odgoja i obrazovanja RH’*
- Znanstveno-istraživački projekt financiran od strane *Ministarstva znanosti i obrazovanja RH* koji je nastavljen u okviru financiranja *Hrvatske zaklade za znanost*
- Rezultati projekta osnova za osmišljavanje i uvođenje mjera na sustavnoj razini.

O ISTRAŽIVANJU

■ **ISTRAŽIVANJE PROVEDENO U SVIBNJU 2021.**

■ Nacionalni karakter

■ Potpuna reprezentativnost na svim razinama i u svim vrstama odgoja i obrazovanja

■ Jasna potreba svih u sustavu za znanstvenim spoznajama koje će utjecati na praksu i javne obrazovne politike

■ Suradnja s dionicima u osmišljavanju instrumenata i provedbe – sindikati, udruge ravnatelja...

161 ŠKOLA

81 OSNOVNA

80 SREDNJIH

OSTVARENI UZORAK UČENIKA

- *OSMI RAZRED* OSNOVNE ŠKOLE

2791 UČENIK

- *DRUGI RAZRED* SREDNJE ŠKOLE

9054 UČENIKA

- *ZAVRŠNI RAZRED* SREDNJE ŠKOLE

8631 UČENIK

KOLIKO JE UČENIKA RAZLIČITIH GENERACIJA
KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE
(BEZ OBZIRA NA OBLIK UŽIVO-ONLINE)
U ŠK. GOD. 2020./21.?

**KOLIKO ČESTO SI TIJEKOM OVE ŠKOLSKE GODINE
IŠAO/LA NA PRIVATNE INSTRUKCIJE
(PRIVATNE SATOVE, REPETICIJE)?**

PITANJE JE POSTAVLJENO POSEBNO ZA USLUGE PRIVATNIH
INSTRUKCIJA KOJE SE ORGANIZIRAJU **UŽIVO I ONLINE.**

PONUĐENI ODGOVORI SU BILI:

NITI JEDNOM – JEDNOM ILI NEKOLIKO PUTA – POVREMENO – REDOVITO

38,0%

MATURANATA JE KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE U ŠK. GOD. 20./21.

36,6%

UČENIKA 2. RAZREDA SREDNJIH ŠKOLA JE KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE U ŠK. GOD. 20./21

37,2%

UČENIKA 8. RAZREDA JE KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE U ŠK. GOD. 20./21.

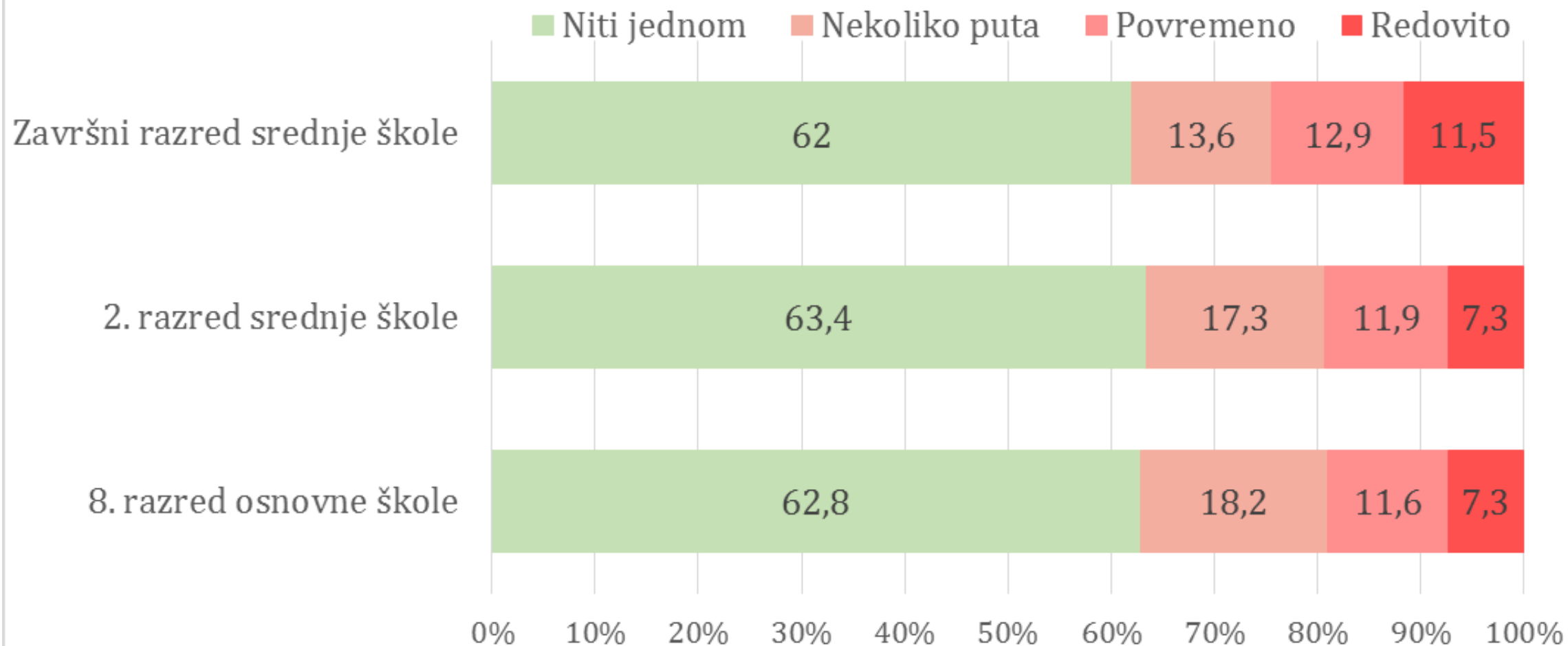
SVAKI ČETVRTI

MATURANT

JE U ŠK. GOD. 20./21. KORISTIO PRIVATNE INSTRUKCIJE

POVREMENO ILI REDOVITO

KORIŠTENJE PRIVATNIH INSTRUKCIJA U ŠK.GOD. 20./21. OVISNO O RAZREDU KOJI POHAĐAJU UČENICI

KOJI OBLIK PRIVATNIH
INSTRUKCIJA KORISTE UČENICI?

I DALJE VEĆINA UČENIKA
KORISTE USLUGE PRIVATNIH
INSTRUKCIJA UŽIVO,
ALI...

**PANDEMIJA JE DONIJELA NOVE
OBLIKE KORIŠTENJA PRIVATNIH
INSTRUKCIJA!**

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA - UŽIVO I/ILI ONLINE

20,6% MATURANATA I 15,9% UČENIKA 8.

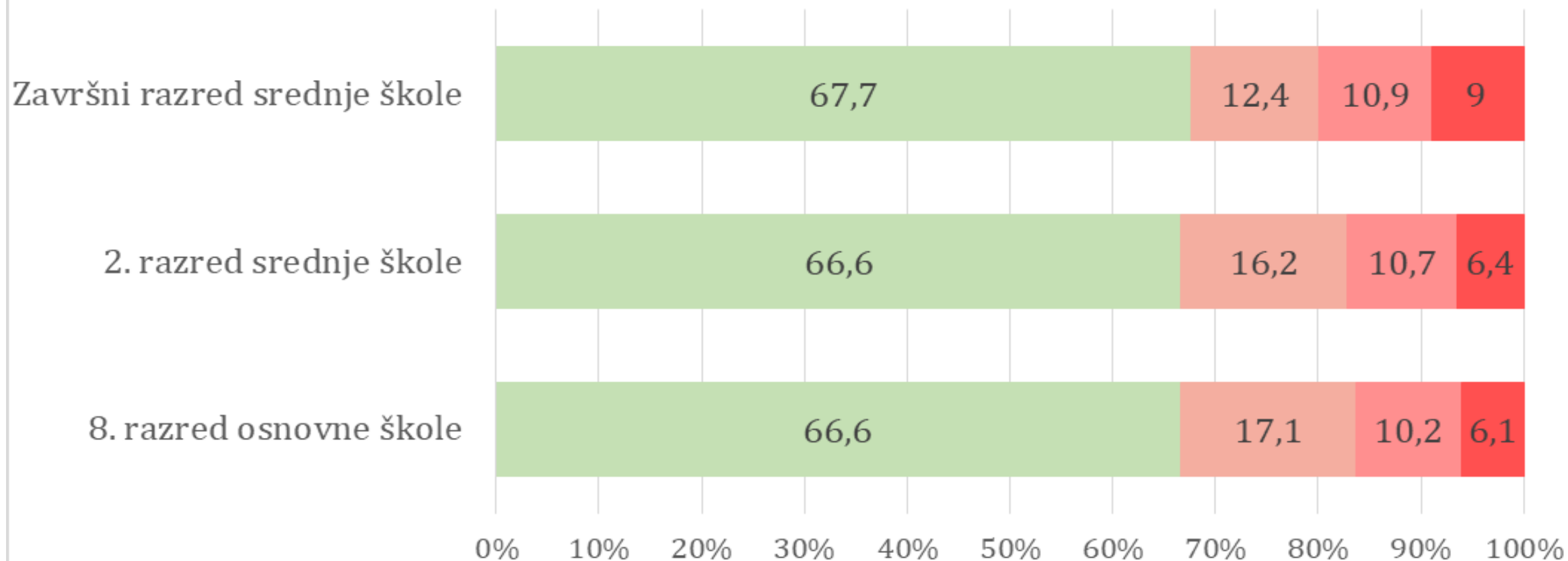
RAZREDA JE KORISTILO PRIVATNE

INSTRUKCIJE U ŠK. GOD. 20./21.

U ONLINE OBLIKU

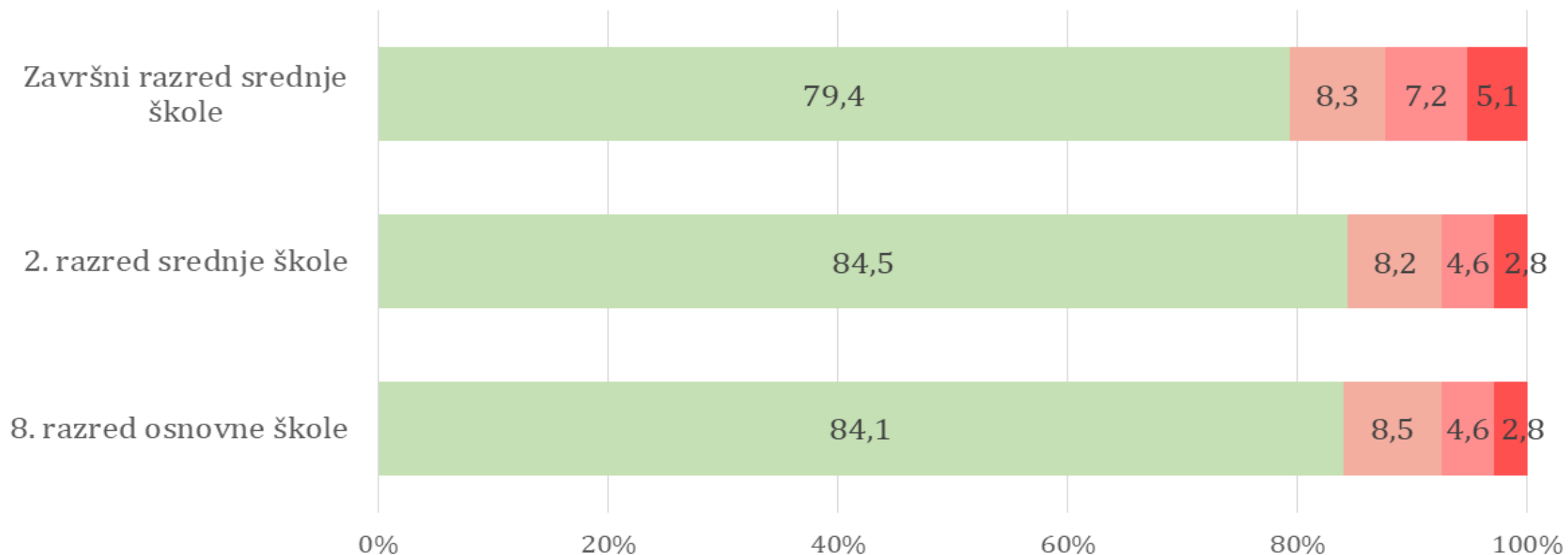
KORIŠTENJE PRIVATNIH INSTRUKCIJA UŽIVO U ŠK.GOD. 20./21. OVISNO O RAZREDU

■ Niti jednom ■ Nekoliko puta ■ Povremeno ■ Redovito

KORIŠTENJE PRIVATNIH INSTRUKCIJA *ONLINE* U ŠK.GOD. 20./21. OVISNO O RAZREDU

■ Niti jednom ■ Nekoliko puta ■ Povremeno ■ Redovito

POSTOJE LI REGIONALNE RAZLIKE U
KORIŠTENJU PRIVATNIH INSTRUKCIJA
U OSNOVNOJ ŠKOLI?

VISOKA UJEDNAČENOST U
KORIŠTENJU PRIVATNIH
INSTRUKCIJA U HRVATSKOJ,
ALI PREDNJAČE
ZAGREB I DALMACIJA

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – REGIONALNE RAZLIKE

43,3%

UČENIKA 8. RAZREDA IZ ZAGREBA I OKOLICE JE KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE

38,3%

UČENIKA 8. RAZREDA IZ DALMACIJE JE KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE

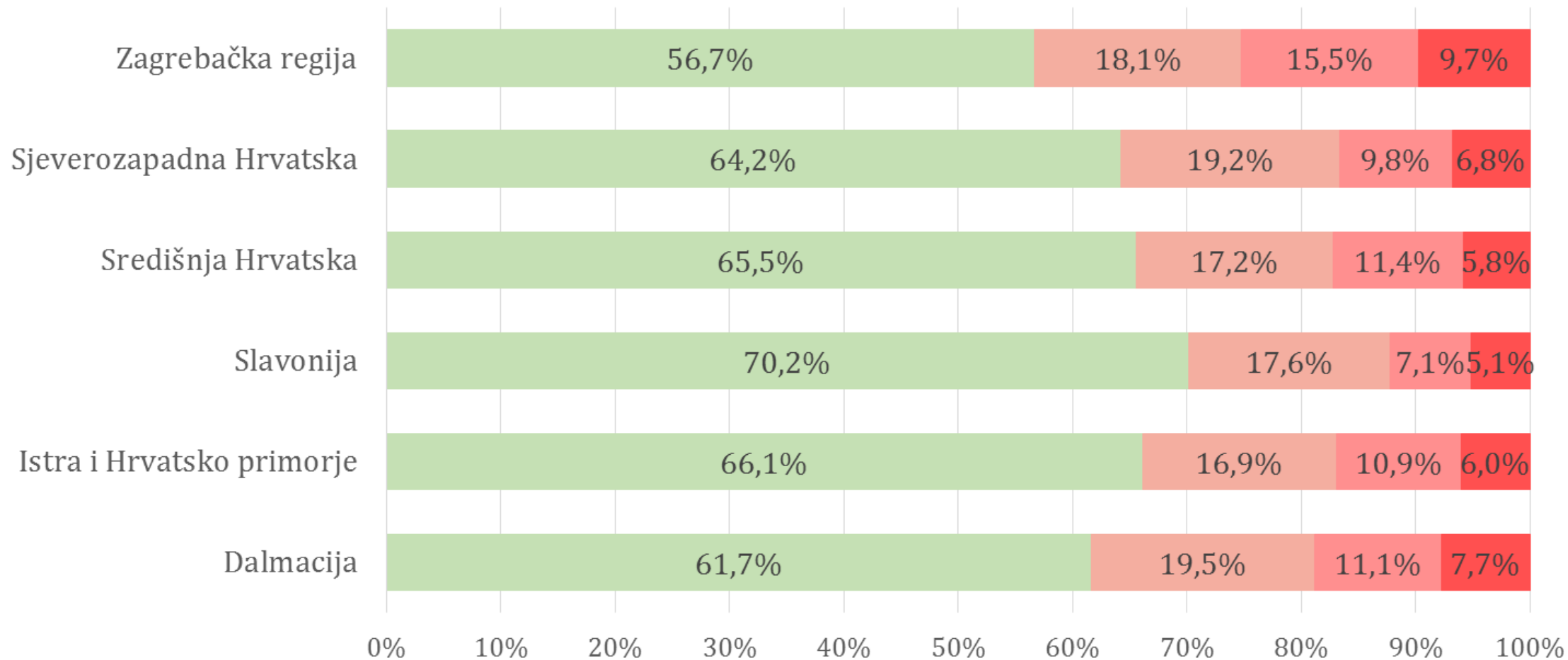
29,8%

UČENIKA 8. RAZREDA IZ SLAVONIJE JE KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – REGIONALNE RAZLIKE

KORIŠTENJE PRIVATNIH INSTRUKCIJA U ŠK.GOD. 20./21. OVISNO O REGIJI: UČENICI 8. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

■ Niti jednom ■ Nekoliko puta ■ Povremeno ■ Redovito

POSTOJE LI RAZLIKE U KORIŠTENJU PRIVATNIH INSTRUKCIJA U OSNOVNOJ ŠKOLI S OBZIROM NA OBRAZOVANJE RODITELJA?

U analizi je korišten podatak o obrazovnom statusu oca, odnosno najvišem stupnju obrazovanja kojeg je otac učenika završio.

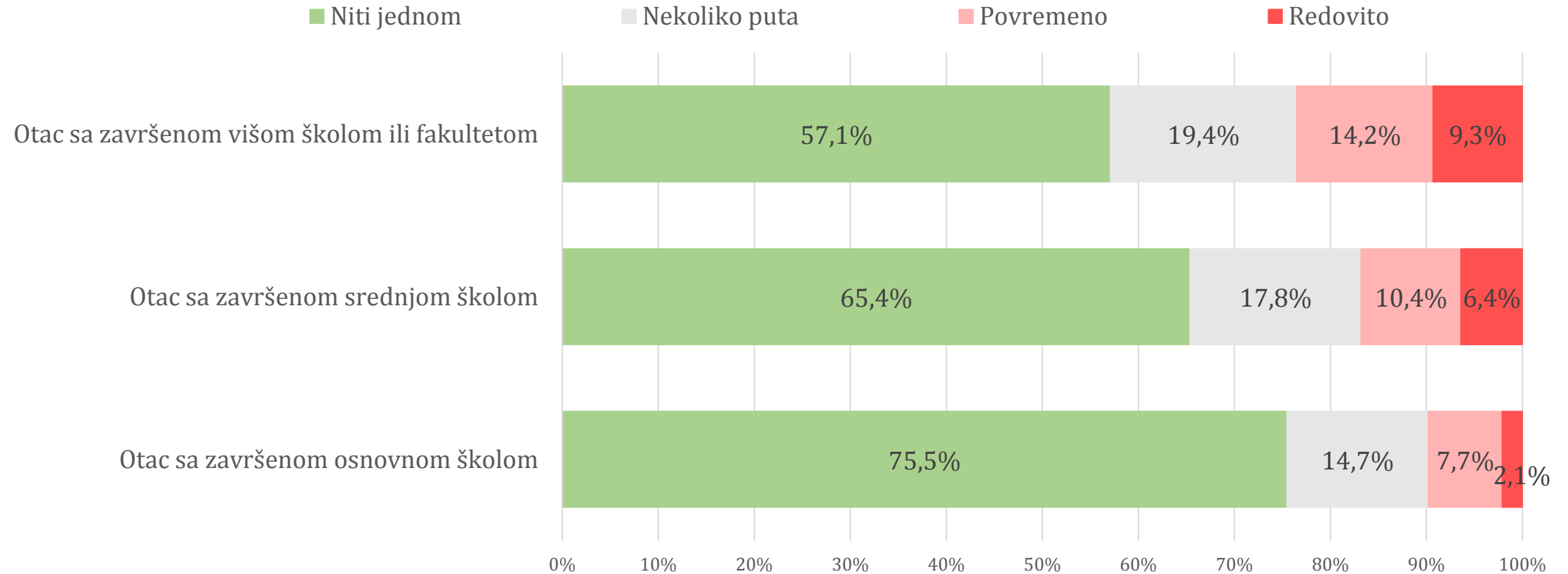
ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – OBRAZOVANJE RODITELJA

OBRAZOVNI STATUS RODITELJA JE POVEZAN S KORIŠTENJEM PRIVATNIH INSTRUKCIJA DJECE.

DJECA OBRAZOVANIJIH RODITELJA
ZNAČAJNO ČEŠĆE I REDOVITIJE
KORISTE PRIVATNE INSTRUKCIJE.

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – OBRAZOVANJE RODITELJA

KORIŠTENJE PRIVATNIH INSTRUKCIJA U ŠK.GOD. 20./21. OVISNO O OBRAZOVNOM STATUSU OCA UČENIKA OSMIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

POSTOJE LI RAZLIKE U KORIŠTENJU
PRIVATNIH INSTRUKCIJA U SREDNJOJ
ŠKOLI IZMEĐU UČENIKA
GIMNAZIJSKIH I STRUKOVNIH
PROGRAMA?

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – GIMNAZIJE I STRUKOVNE ŠKOLE

UČENICI GIMNAZIJSKIH PROGRAMA
VIŠE I ČEŠĆE KORISTE PRIVATNE
INSTRUKCIJE

NAJRJEDE USLUGE KORISTE UČENICI
TROGODIŠNJIH STRUKOVNIH
PROGRAMA

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – GIMNAZIJE I STRUKOVNE ŠKOLE

**SVAKI DRUGI GIMNAZIJALAC U
ZAVRŠNOM RAZREDU KORISTI USLUGE
PRIVATNIH INSTRUKCIJA, A 17,1%
UČENIKA GIMNAZIJSKIH PROGRAMA
USLUGE KORISTI REDOVITO**

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – GIMNAZIJE I STRUKOVNE ŠKOLE

50,0%

GIMNAZIJALACA JE U ZAVRŠNOM RAZREDU KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE

39,2%

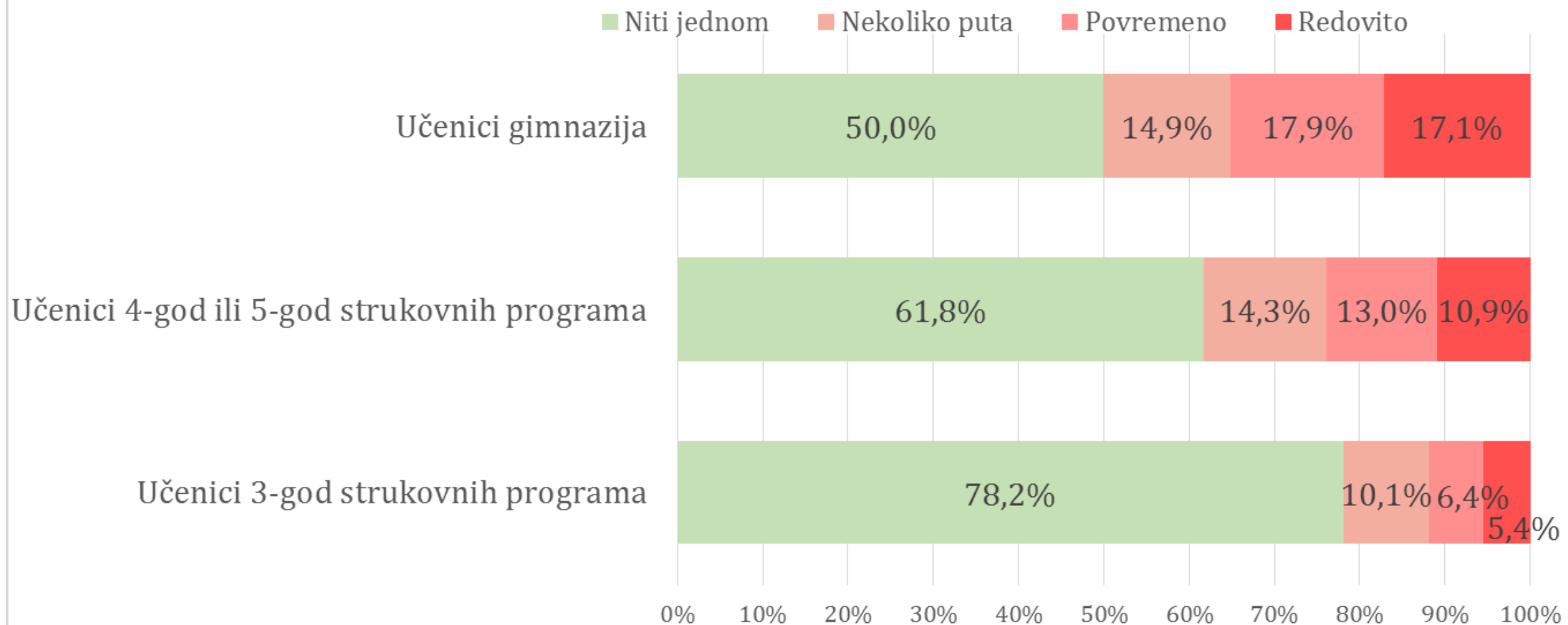
UČENIKA 4-GOD ILI 5-GOD UČENIKA STRUKOVNIH I UMJETNIČKIH PROGRAMA JE U ZAVRŠNOM RAZREDU KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE

21,8%

UČENIKA 3-GOD STRUKOVNIH PROGRAMA JE U ZAVRŠNOM RAZREDU KORISTILO PRIVATNE INSTRUKCIJE

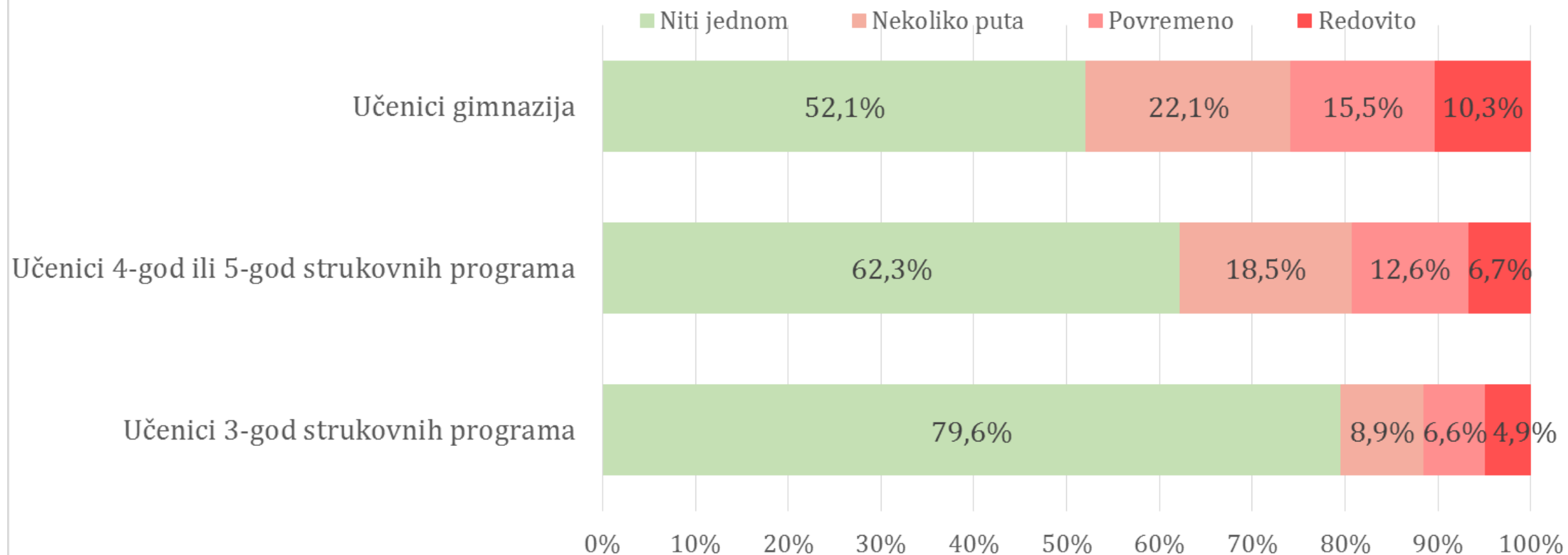
ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – GIMNAZIJE I STRUKOVNE ŠKOLE

KORIŠTENJE PRIVATNIH INSTRUKCIJA U ŠK.GOD. 20./21.: OVISNO O VRSTI SREDNJOŠKOLSKOG PROGRAMA: UČENICI ZAVRŠNIH RAZREDA SREDNJIH ŠKOLA

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – GIMNAZIJE I STRUKOVNE ŠKOLE

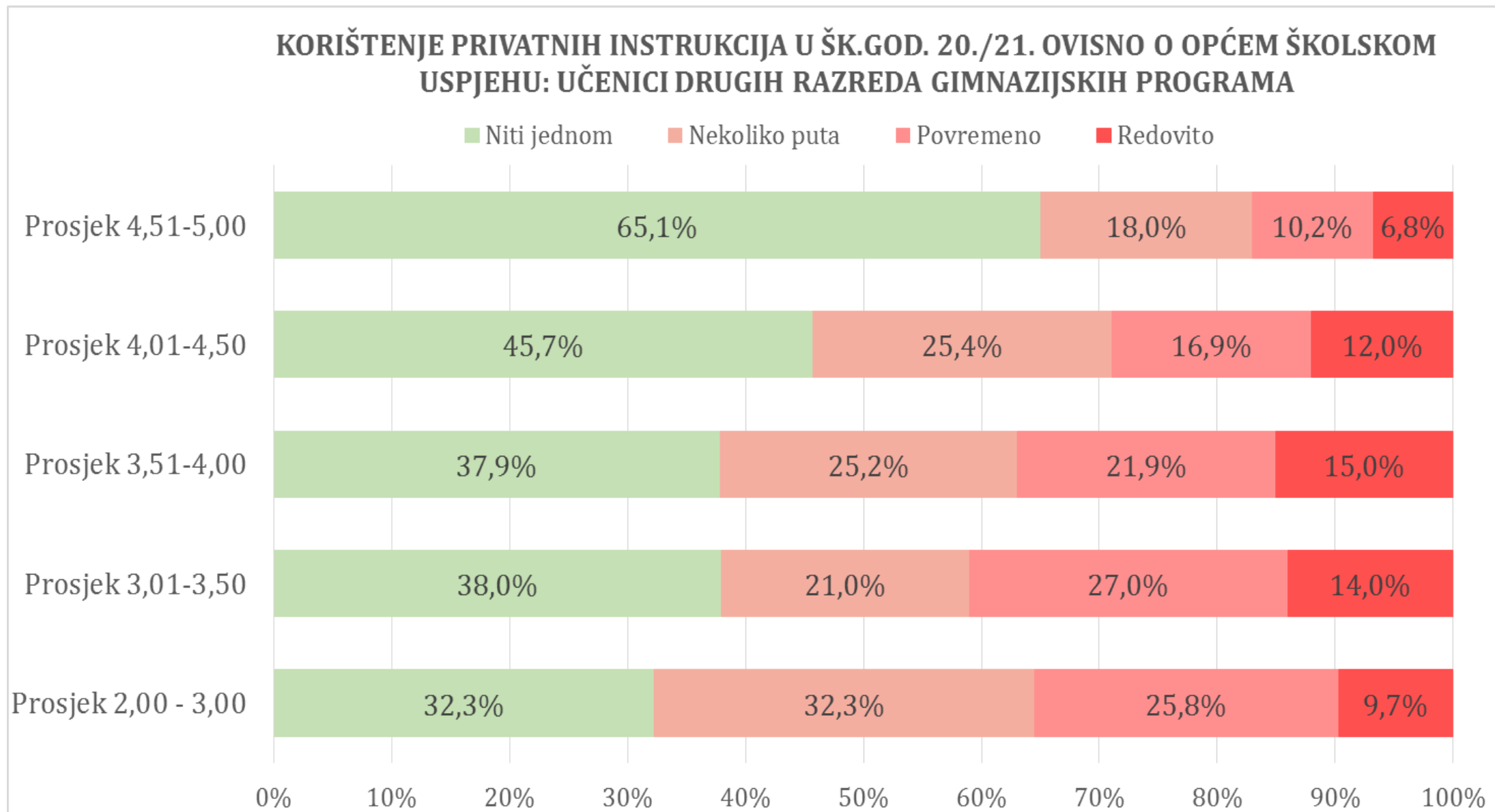
KORIŠTENJE PRIVATNIH INSTRUKCIJA U ŠK.GOD. 20./21.: OVISNO O VRSTI SREDNJOŠKOLSKOG PROGRAMA: UČENICI DRUGIH RAZREDA SREDNJIH ŠKOLA

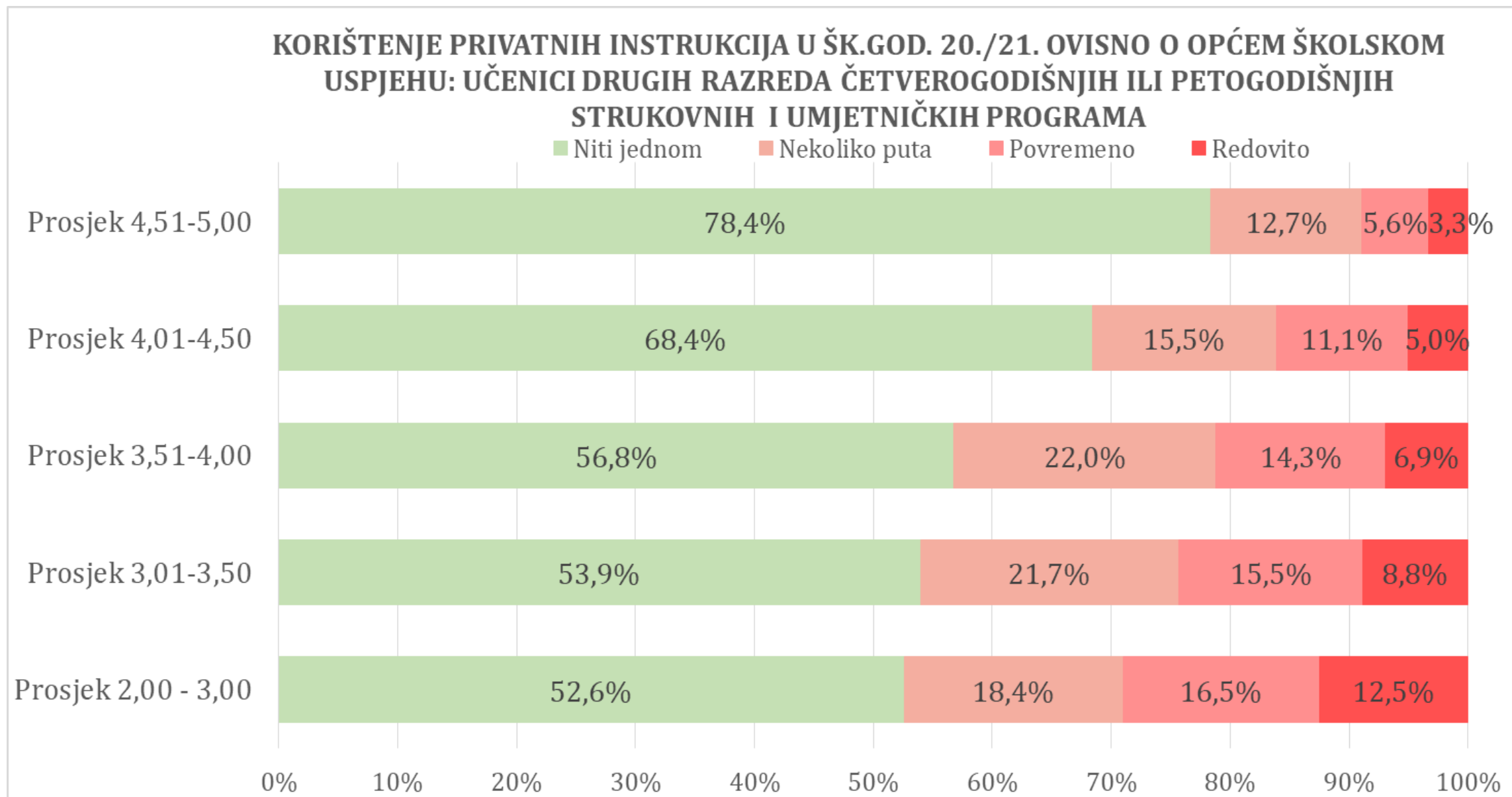
POSTOJE LI RAZLIKE U
KORIŠTENJU PRIVATNIH
INSTRUKCIJA UČENIKA
RAZLIČITOG USPJEHA?

U SVIM VRSTAMA SREDNJOŠKOLSKIH
PROGRAMA ČEŠĆI KORISNICI SU UČENICI
SLABIJEG ŠKOLSKOG USPJEHA. U
STRUKOVNIM PROGRAMIMA ONI SU
TAKOĐER REDOVITIJI KORISNICI.

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – OPĆI ŠKOLSKI USPJEH

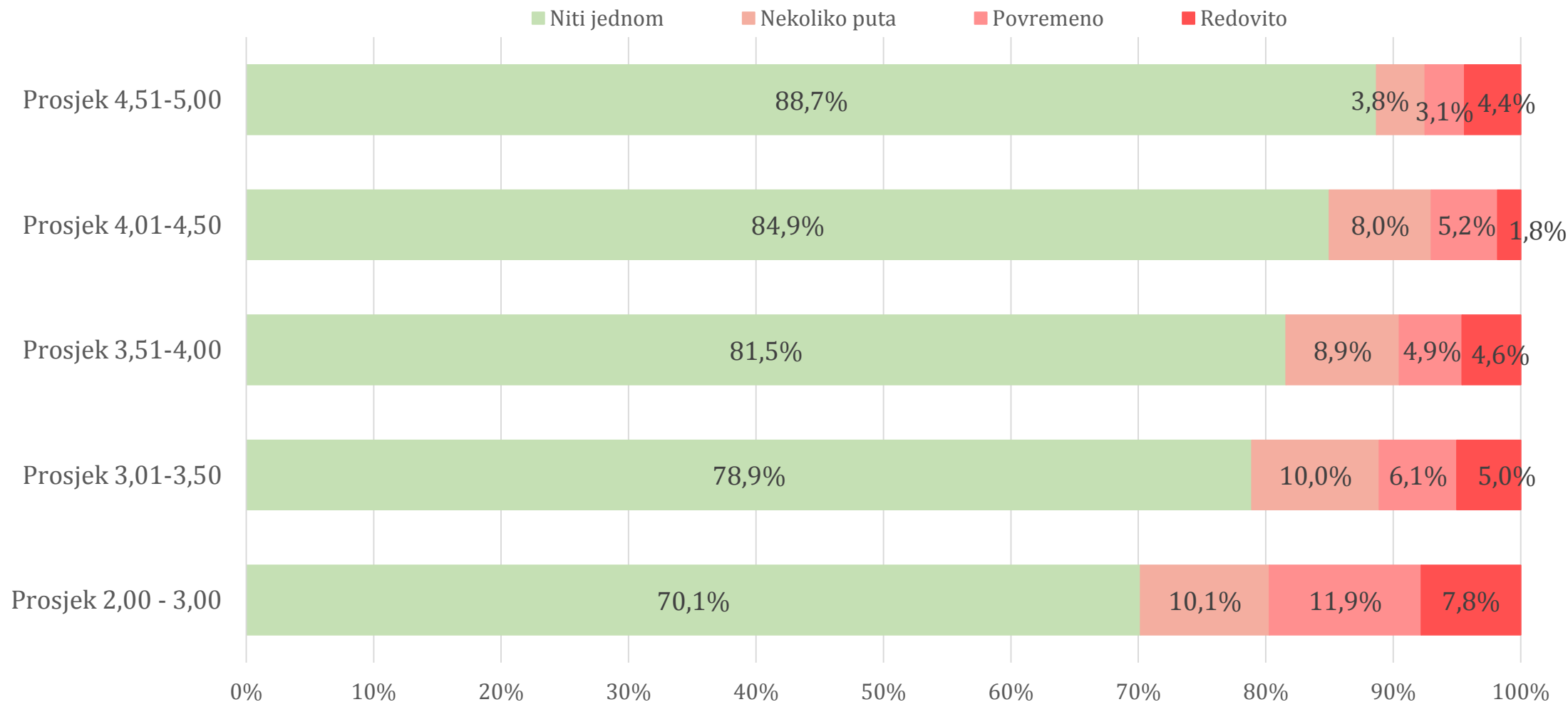

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – OPĆI ŠKOLSKI USPJEH

ČESTINA KORIŠTENJA PRIVATNIH INSTRUKCIJA – OPĆI ŠKOLSKI USPJEH

KORIŠTENJE PRIVATNIH INSTRUKCIJA U ŠK.GOD. 20./21. OVISNO O OPĆEM ŠKOLSKOM USPJEHU:
UČENICI DRUGIH RAZREDA TROGODIŠNJIH STRUKOVNIH PROGRAMA

ZAKLJUČAK

ZAKLJUČAK

- Gotovo 40% učenika u svakoj ispitanoj generaciji (8. razred osnovne, 2. i završni razred srednje škole) je koristilo privatne instrukcije u školskoj godini 20./21.
- Učenici gimnazija su koristili privatne instrukcije češće i redovitije od učenika 4-god ili 5-godišnjih strukovnih programa.
- Čak polovica gimnazijalaca koristila je privatne satove u završnom razredu svoga srednjoškolskog obrazovanja.
- Korisnika privatnih instrukcija najmanje je među učenicima 3-godišnjih strukovnih programa; ipak gotovo 20% njih koristilo je privatne instrukcije barem jednom u školskoj godini.

ZAKLJUČAK

- Navedeni podaci ukazuju da se korištenje usluga privatnih instrukcija zadržalo i u uvjetima pandemijskog obrazovanja.
- Usporedba rezultata o korištenju privatnih instrukcija s prethodnim istraživanjima Instituta za društvena istraživanja ukazuje na konstantnost pojave.
- *Online* privatne instrukcije pojavljuju se kao zamjenski oblik instrukcija.

ZAKLJUČAK

- Privatne instrukcije u značajnijoj mjeri koriste učenici slabijeg školskog uspjeha.
- Ovaj nalaz vrijedi za osnovnoškolsko i sve vrste srednjoškolskog obrazovanja i ukazuje da u Republici Hrvatskoj privatne instrukcije i dalje dominantno imaju „popravnu funkciju”.
- Privatne instrukcije pomažu učenicima nositi se za zahtjevima obrazovnog sustava.
- Sustav odgoja i obrazovanja ne pruža dostatnu podršku učenicima slabijih obrazovnih postignuća te stoga obitelji „rješenje” traže u korištenju usluga izvan službenog sustava.

ZAKLJUČAK

- Rezultati ukazuju na visoku ujednačenost u korištenju privatnih instrukcija u Hrvatskoj, ali ipak po korištenju prednjače učenici iz Zagreba i Dalmacije.
- Prethodna istraživanja o privatnim instrukcijama ukazuju da ovakav obrazac regionalnih razlika proizlazi dijelom iz:
 - različitih aspiracijskih profila obitelji iz različitih dijelova zemlje,
 - kompetitivnosti u prijelazima između obrazovnih razina te
 - razlika u dostupnosti usluga privatnih instrukcija za njih.

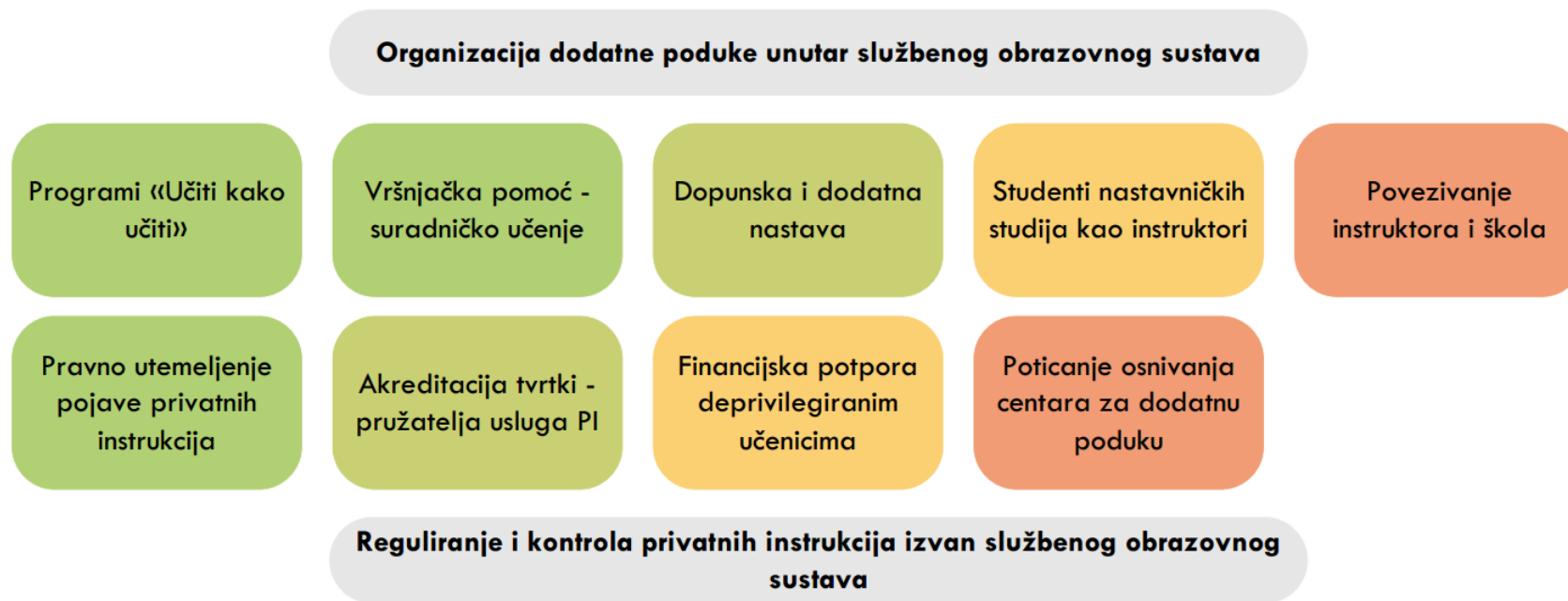
ZAKLJUČAK

- Obrazovni status roditelja povezan je s korištenjem privatnih instrukcija djece na način da djeca obrazovanijih roditelja značajno češće koriste privatne instrukcije.
- Obrazac korištenja također ukazuje da djeca obrazovanijih roditelja koriste usluge privatnih instrukcija redovitije čime obitelji osiguravaju stratešku prednost tijekom obrazovanja, a posebice se to odnosi na kritične točke prijelaza između pojedinih razina obrazovanja.
- Ovi rezultati nažalost potvrđuju da pojava privatnih instrukcija nesumnjivo pridonosi produbljivanju postojećih društvenih nejednakosti u obrazovanju.

ŠTO UČINITI?

- **PRODULJENJE OSNOVNE ŠKOLE NA DEVET GODINA UZ ZADRŽAVANJE POSTOJEĆEG TRAJANJA SREDNJE ŠKOLE** – čime bi se osigurala osnova za povećanje sati za vježbu u školi, dodatne oblike nastave i promjenu postojećeg ritma školovanja.
- Uvesti izbornost u gimnazijsko obrazovanje i modularnost u strukovno obrazovanje u Republici Hrvatskoj.
- Sustavan rad na uvođenju kompetencije „učiti kako učiti” u osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje.
- Uvesti nove oblike vrednovanja i ocjenjivanja – posebice ‘hibridno vrednovanje’ od viših razreda osnovne škole u kojem se kombiniraju vanjski i unutarnji oblici vrednovanja i ocjenjivanja.

MOGUĆNOSTI REGULACIJE POJAVE PRIVATNIH INSTRUKCIJA

Ristić Dedić, Z. i Jokić, B. (2011): Razvoj modela regulacije pojave privatnih instrukcija u Republici Hrvatskoj – projektno izvješće. Institut za društvena istraživanja, Zagreb.

Jokić, B. i Ristić Dedić, Z. (2020). Organizirane pripreme za polaganje ispita državne mature i upis na studijske programe u RH - nužnost, moda ili mehanizam produblivanja socijalnih nejednakosti (Izvešće za javnost) – Serija IDIZ-ovi vidici 002. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.

Baketa, N., Ristić Dedić, Z. i Jokić, B. (2020). Jednaki i jednakiji: perspektive ravnatelja o državnoj maturi i mogućnostima ostvarivanja visokoškolskih aspiracija učenika strukovnih i gimnazijskih programa u Hrvatskoj. *Revija za sociologiju*, 50(2), 223-251.

Bray, M, Kwo, O i Jokić, B. (ur.) (2015). *Researching Private Supplementary Tutoring Methodological Lessons from Diverse Cultures*. Hong Kong, Comparative Education Research Centre (CERC) University of Hong Kong and Dordrecht, Springer International Publishing.

Ristić Dedić, Z. i Jokić, B. (2014). Izveštaj br. 5. Privatne instrukcije u osnovnoj školi - Serija „O učenju 2014.“. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.

Jokić, B., Soldo, A. & Ristić Dedić, Z. (2013). Private Tutoring and Social Equity in Croatia and Bosnia & Herzegovina: A Comparative Qualitative Study. U: M. Bray, A.E. Malawi & R. Sultana (ur.), *Private Tutoring across the Mediterranean: Power Dynamics and Implications for Learning and Equity* (p. 11-27). Rotterdam: Sense Publishers and Euro-Mediterranean Centre for Educational Research.

B. Jokić (ur.) (2013), *Emerging from the Shadow: A Comparative Qualitative Exploration of Private Tutoring in Eurasia*. Tallin, Baku, Zagreb, Sarajevo: Network of Education Policy Centers (NEPC).

Ristić Dedić, Z. i Jokić, B. (2011). Razvoj modela regulacije pojave privatnih instrukcija u Republici Hrvatskoj – Prikaz rezultata istraživanja. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.

Jokić, B. i Ristić Dedić, Z. (2007). *U sjeni: privatne instrukcije u obrazovanju Republike Hrvatske*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.

Ristić Dedić, Z., Jokić, B. i Jurko, L. (2006). Private tutoring in Croatia. U: I. Silova, V. Budiene & M. Bray (Ur.), *Education in a Hidden Marketplace: Monitoring of Private Tutoring* (str. 169-190). New York.

ZA DODATNE INFORMACIJE:

boris@idi.hr

zrinka@idi.hr

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja
The Centre for Educational Research and Development